

BÁL AZ UNIVERZUMBAN

A bál is mém: önmagát korokon át reprodukálni képes kulturális gondolat. Szociokulturális jelenség formájában leképeződő spirituális minta.

És ha valaki azt mondja: ugyan kérem, a bál nem más, mint piactér, egy olyan mező, amelyben néha ártatlan, néha meg veszedelmes viszonyok, illetve érzelmek és érdekek súrlódnak vagy csapnak össze vagy oltják ki egymást, egy placc, amelyen az aktuális párkapcsolati kereslet és kínálat adnak egymásnak találkozókat – akkor sem kerülhető meg a kérdés: rendben van, de ha az is, miért éppen ilyen? Miféle valóság nemesedett, szublimálódott, absztrahálódott éppen ilyen fajta zenévé, táncá, koreográfiává, szertartássá? Miféle világrend ritmusát, miféle kozmikus dramaturgia dinamikáját őrzi a bál, amelyben annyi kisasszony, annyi asszony, annyi dáma és delnő és annyi úr és ficsúr és gavallér kering a csilláros boltozatok alatt, egymásba feledkezve, vagy sasszemmel mérgetve a lehetséges zsákmányt és a lehetséges riválisokat...

Vajon miért nem képzelhető el olyan bál, amelyben rövidnadrágos urak táncolnak matróztrikós, strandpapucsot viselő hölgyekkel?

Akkor már inkább meztelen hölgyekkel, hiszen nem lehet véletlen az az ősi poén, hogy egy szép nő legszebb ruhája: ha nincs rajta semmi. (Ugyanez borász-zsargonban: a cabernet franc olyan, mint egy meztelen nő. A cabernet sauvignon: ugyanő, felöltöztetve. A kettőből készült cuvée kihagyhatatlan!) Bulgakov Mesteri (és Margaritás) regényének huszonharmadik fejezetében a bálozó hölgyek ruhátlansága magától értetődő:

Bál a sátánál

„- Kezdődik a bál!!! - ordította el magát a kandúr; Margarita felsikoltott, és egy pillanatra behunyta a szemét. A bál egyszerre fény, hang és illat áradatával zuhant reá. Korovjov karon fogta, és trópusi erdőbe vezetete. Zöld farkú, piros mellű papagájok ugrándoztak, röpködtek körülötte, és a liánokba kapaszkodva rikácsolták: - El vagyok ragadtatva!

Alattuk frakkos férfiak fehér ingmelle, fekete válla. Margarita ekkor megértette, honnan szól a báli muzsika. Trombitaharsogás zúdult reá, és a feltörő hegedűhangok áradata úgy áramlott testébe, mint a friss vér. Másfél száz zenész játszott a polonézt.

A zenekar előtt álló frakkos karmester Margarita láttára elsápadt, elmosolyodott, és keze intésével felállította az egész zenekart. A muzsika egy pillanatra sem szakadt meg, a zenészek most már állva ontották Margaritára hangszereik lelkesítő áradatát. A karmester most hátat fordított zenészeinek, és karját kiterjesztve, mélyen meghajolt Margarita előtt; Margarita mosolyogva intett feléje.

- Nem elég, nem elég - sügta Korovjov. - Mondja neki: „Köszöntöm, keringőkirály!”

Margarita szófogadóan odakiáltott neki, és meglepetten tapasztalta, hogy hangja zeng, mint a harangzúgás, túlharsogja az egész zenekart. A karmester összereszt boldogságában, és bal kezét szívére szorította, a jobbal azonban tovább lengette fehér vezénylópalcáját.

- Ki a karmester? - kérdezte Margarita már elhaladtában.

- Johann Strauss! - kottyant bele a kandúr. - Akasszanak fel folyondárral a trópusi erdőnkben, ha valaha volt már bál, amelyen ilyen zenekar játszott!

A következő teremben nem voltak oszlopok, ahelyett az egyik oldalon vörös, rózsaszínű és tejfehér rózsák sorfala állt, a másikon pedig dús japán kaméliák. A két virággal között három szökőkút játszott sestetegve, három medencében bugyborékol a pezsgő, az első medence áttetsző, ibolyaszínű volt, a második rubinpiros, a harmadik tiszta fehér kristály. A szökőkutak közt vörös turbános négerek sűrögtek-forogtak, ezüstmérőkkel merték a medencékből a pezsgőt lapos serlegekbe. A rózsás virággalban rés nyílt, s azon át látszott, hogy vörös fecskefarkú frakkos ember buzgólkodik ott az emelvényen, előtte tűrhetetlenül hangos jazzband harsogja muzsikáját.

Most vakító fényáradat öntötte el a csarnokot, szőlőfürtöt formázó kristálycsillárok árasztották.

Margarita a magasban, közvetlenül a lépcső fejeánél állt, előtte indult a szőnyeggel borított fejedelmi lépcső. Lenn, olyan messze, mintha megfordított látszövön át nézné, portásfülkét látott, meg egy elképesztően óriási méretű kandallót, melynek hideg fekete száján bizvást befért volna egy öttonnás teherautó.

- Éjfélig már csak tíz másodperc van hátra - mondta Korovjov. - Mindjárt kezdődik.

A lépcsőn most már nyüzsgött a nép. Minden lépcsőfokra jutott egy-egy frakkos férfi - messziről teljesen egyformának látszottak -, s mindegyiknek partnernőül egy-egy anyaszült meztelen hölgy, csupán cipőjük meg toll fejdíszük színe különbözött.

- Ez itt egy kellemetlen nőszemély - mondta Korovjov most már hangosan, nem suttogva, mert tudta, hogy úgyszemint hallják meg a lármában. - Rajong a bálókért, és örökké a zsebkendőjéről panaszkodik.

Margarita megpillantotta a felfelé tartó vendégek közt azt, akire Korovjov célzott. Húszéves forma, feltűnő szépségű fiatal nő volt, de tekintete riadt, tolakodó.

- Nagy öröömre szolgál, királynőm, hogy eljöhettek a telihold ünnepére rendezett bálba!

- Én is örülök, hogy látom - felelte Margarita. - Nagyon örülök. Szereti a pezsgőt?

Most már szakadatlan áradatban hömpölygött a vendégsereg, megostromolta a lépcső pihenőjét, ahol Margarita állt. A frakkos férfiak közt meztelen női testek közeledtek Margaritához, fehérek és kreolok, kávészínűk és ébenfeketék. A százféle árnyalatú - vörös, fekete, gesztenyebarna, lencsőke - hajzatban drágakövek tűndököltek, villództak szikrát szórva a fényáradatban. És a férfiak rohamosztagát is mintha fénycseppekkel szórták volna be, úgy villogtak a hófehér ingmelleken a briliáns inggombok.

A teremről suhogás hallatszott, mintha nagy szárnyak sürolnák a falat, és Margarita megsejtette, hogy a megszámlálhatatlan vendégsereg táncol odabenn; úgy tetszett, még a márványmozaik és kristálypadló is ütemesen lüktet eközben.

Térde rogyadozott, attól félt, egyszer csak sírva fakad. A legnagyobb szenvedést a jobb térde okozta, azt csókolta meg minden érkező, és térde feldagadt, bőre megkékült annak ellenére, hogy Natasa illatos folyadékba mártott szivaccsal többször is megdörzsölte. A harmadik óra vége felé Margarita reménytelenül meredt maga elé, de egyszer csak megrezzent örömeiben: a vendégek áradata lassan ritkulni kezdett.

- A báli törvények mindenütt érvényesek, királynőm - sügta Korovjov. - A hullám apadni kezd. Fogadni mernék, az utolsó perceket szenvedjük végig. Amott a brockeni gézengúzok, mindig utolsónak jelennek meg. Látja, ott vannak... Két részeg vámpír... csak ennyien volnának? Nem, ott van még egy... nem, kettő!

A lépcsőn már a két legutolsó vendég jött felfelé.

A tükörfényes padlón számtalan pár siklott, hallatlanul ügyes, hibátlanul tökéletes mozdulatokkal, mindig egy irányba; közeledve, mint a fal, szinte elsöpörtek mindent, ami útjukat állta. A táncoló sokaság felett eleven atlasz-selyem pillangók lebegtek, a mennyezetről virágosó hullott. A villany kialudt, helyette az oszlopfőkben miriádnyi szentjánosbogárka gyúlt ki, s a levegőben lobogó lidércfények úsztak.

Az egyik teremben oszlopokkal körülvelt óriási medencét pillantott meg. A közepén gigászi fekete Neptun fröcskölt szájából széles, rózsaszínű sugarat. A medencéből pezsgő mámorító illata áradt. Ebben a teremben fesztelen vidámság uralkodott. A hölgyek gavallérjuknak vagy a törülközőkkel ide-oda futkosó négereknek adták át retiküljüket, és sikoltva, kacagva ugrottak fejest a medencébe, gyöngyöző pezsgőoszlop csapott fel a nyomukban. A medence kristályfeneke alulról volt megvilágítva, a fény áthatolt a folyadékon, s a benne úszkáló női testek ezüstösen csillogtak. Teljesen lerészegedve kapaszkodtak ki a medencéből. Az oszlopos terem visszhangzott a jazzbandet is túlharsogó kacagástól.

Margarita már szédült a pezsgőszagtól, és el akart menni, amikor a kandúr valamit mesterkedett a medencénél, és mutatványával felhívta magára Margarita figyelmét. Halk búvuszavakat mormolt Neptunus ábrázata előtt, és a pezsgő abban a minutában fröcskölte, tajtékozva kiáradt a medencéből. Neptunus pedig másféle, nem pezsgő, nem habzó, sötétsárga folyadékot kezdett köpni.

- Konyak! Konyak! - sikoltottak, visítottak a hölgyek, és hanyatt-homlok menekültek a medence széléről az oszlopok mögé. A medence percek alatt színültig megtelt, a kandúr háromszoros szaltóval fejest ugrott a hullámzó konyakba. Prüszkölve mászott ki belőle, nyakkendője félrecsúszott, bajszáról leázott az aranyozás, és látcsővét is elvesztette. Példáját csak egyetlen párocska merete követni: az a bizonyos fantáziadús szabónő és gavallérja, egy fiatal mulatt.

Margarita utóbb már nem emlékezett rá, ki segítette neki felkapaszkodni a terem közepén emelt dobogóra, de amikor felállt rá, meglepetten hallotta, hogy valahol éjfélet kongatnak - holott számítása szerint az éjfélnak már réges-régen el kellett múlnia. A láthatatlan óra utolsó ütésével némaság szállt a vendégseregre.

És ekkor Margarita újra megpillantotta Wolandot. Abadonna, Azazello és néhány Abadonnához hasonló, de fiatalabb fekete alak kíséretében érkezett.

Az is meglepte Margaritát, hogy Woland a bál e végső, ünnepélyes pillanatában ugyanolyan lomposan jelent meg, mint ahogyan a hálósobában látta. Ugyanaz a mocskos, foltozott hálóing lógott a válláról, lábán ócska, elnyútt házipapucs. Spádét hozott ugyan magával, de a hüvely nélküli kardot sétapálcául használta, reá támaszkodott.

- Egészségükre, uraim - mondta Woland, fölemelte a serleget, és ajkához érintette.

Ekkor történt a metamorfózis. Eltűnt a foltozott ing, a rongyos papucs. Woland fekete köntösben állt a terem közepén, derekára övezett damaszkuszi karddal.”

(Bulgakov: A Mester és Margarita. Részletek a 23. fejezetből Szöllősy Klára fordításában.)

Két textus is eszünkbe jut a Sátán moszkvai báljáról a Szadovaján. Egyik: Mátyás és Beatrix esküvője. A budai várpalota lovagtermének falait aranyfüggönyök, továbbá arannyal átszótt és igazgyöngyökkel díszített menyegyzetkárpitok és vörös függönyök borították. A palotacsarnok közepén egy nyolcemeletes pohárszékre helyezték a tálakat, kancsókat, kupákat, serlegeket. A királyi pár asztala előtt egy háromszáz font ezüstből készült kuttat helyeztek el, de a levegőbe felfüggesztettek egy ezüst hordót, ebből is bort csapoltak. „A királyt és a királynét Hinkó, Podjebrád György cseh király fia, a bosnyák király s Szilézia fejedelme által vezetve magyar bárók szolgálták ki.” A tánczenét olasz muzsikuskok szolgáltatták.

Így jegyezte föl mindezt a pfalzi választófejedelem követe.

De ez a képzettársítás (a Sátán bálja és a király menyegzője közt) nyilvánvalóan csak a felszínen, csak a kellékek és díszletek szintjén hordoz hasonlóságokat. Eszünkbe jut ugyanakkor egy másik regény is, amelyet Mark Twain írt, és amelyet a fiatal Bulgakov bizonyára olvasott. A titokzatos idegen egyik hősnője (ugyan nem bált, de) mulatságot rendez, amelyen Traum Fülöp képében jelen van az egyáltalán nem visszataszító Sátán is:

„A vendégek délben érkeztek és elárasztották a helyet. Adolf atya kis idő múlva követte őket, hívatlanul. Kémei jelentették neki, hogy sem a hátsó bejáraton, sem a bejárati ajtón nem vittek be semmilyen csomagot a házba. Belépett és látta, hogy a vendégek szép rendben esznek, isznak, és a multság a lehető legvidámabb és ünnepélyesebb. Körbekémlelt és megállapította, hogy az elkészített csemegék nagy része, és minden hazai és külföldi gyümölcs a lehető legmulandóbb fajtájú és azt is felismerte, hogy tökéletesen frissek és hibátlanok.

Ez eldöntötte a dolgot. Boszorkányság. És nem pusztán csak boszorkányság, de ennek is egy új fajtája – olyan fajtája, amiről korábban még csak nem is álmodtak. Rendkívüli találat, kitűnő találat – és ő a felfedezője! Bejelentésétől visszhangozna az egész világ, behatolna a legeldugottabb helyekre, minden népet megbénítana az elképedéstől – és magával ragadná az ő nevét is és örökre híressé tenné.

Az egész ház hajbókolt előtte, Marget hellyel kínálta, Ursula utasította Gottfriedet, hogy hozzon számára külön asztalt, majd megterítette, felékesítette és várta parancsait.

– Hozzon, amit akar, – mondta.

A két szolga utánpótlásért szaladt a kamrába, és hoztak bort is, fehérét, vöröset – mindkettőből egy flaskával. A pap kevés vizet vett magához, megáldotta, majd körbehintette, jutott a flaskákra is és mindenre; aztán lehajtotta a fejét és asztali áldást mondott. Kitöltött egy kupa vörösbort, felhajtotta, töltött egy másikat, majd jó étvágygyal nekilátott az ételnek.

Nem számítottam Sátánra, hiszen több, mint egy hete múlt, hogy utoljára láttam, vagy hallottam róla, de most belépett – tudtam az érzésről, habár emberek álltak előttem és nem láthattam. Hallottam, amint szabadkozik az alkalmatlankodásért; aztán menni készült, de Marget nagyon marasztalta, amit megköszönve elfogadott és maradt. Marget bevezette, bemutatta a lányoknak, Meidlingnek és néhány idősebb embernek. Suttogás hallatszott, ropogó halk beszéd:

– A fiatal idegen, akiről annyit hallunk, de soha nem látjuk, olyan sokat van távol.

– Istenem, Istenem, milyen szép – hogy is hívják?

– Philip Traum.

– Ó, hogy talál hozzá! (Tudják, Traum németül álmodot jelent.)

- Mivel foglalkozik?
- Papnak tanul, azt mondják.
- Arcán hordozza a szerencséjét – bíboros lesz még egy szép napon.
- Hol van az otthona?
- Valahol messze, lent a trópusokon, azt mondják – van ott egy gazdag bácsikája.

És így tovább. Azonnal megkedveltette magát a társasággal; mindenki égett a vágtyól, hogy megismerhesse és beszélhessen vele. Mindenki észrevette, hogy hirtelen milyen hűvös és friss lett a levegő, csodálkoztak is rajta, hiszen látták, hogy a nap ugyanúgy tűz, mint korábban és az égen egyetlen felhő sincs, de persze senki nem találta ki az okát.

Adolf atya kiürítette a második kupa bort; töltött egy harmadikat. Letette a flakát az asztalra, és véletlenül felborította. Elkapta, mielőtt túl sok kiömlött volna, és a világosság felé tartotta, mondván:

- Milyen kár – fejedelmi bor.

Majd arcára öröm ült ki, vagy diadalérzet vagy valami, és így szólt:

- Gyorsan – hozzatok egy edényt.

Meghozták – egy félakósat. Felemelte a kétpintes flakát és tölteni kezdte; töltötte és töltötte, a vörös folyadék bugyogva, vastag sugárban ömlött a fehér edénybe, és mind magasabbra és magasabbra emelkedett a két oldalán. Mindenki lélegzetvisszafojtva figyelt – hamarosan az edény színültig telt.

- Nézzétek a flakát, – mondta magasra emelve – még mindig tele van!

Sátánra pillantottam, aki abban a pillanatban eltűnt. A pap felemelkedett, kipirulva és izgatottan, keresztet vetett, és bikahangján mennydörögni kezdett:

- E házon rontás és átok van!

Az emberek sírni és sikoltozni kezdtek, és az ajtó felé tódultak.

- Felszólítom e leleplezett ház népét, hogy ...

Láttam Sátánt, átlátszó hártaként beleolvadt a pap testébe; majd a pap felemelte a kezét és látszólag a saját, nagy hangján megszólalt:

- Várjatok – maradjatok ott, ahol vagytok.

Mindenki megállt.

- Hozzatok egy tölcserít.

Ursula félelemtől remegve megvitte neki, és a pap beillesztette a flaska szájába, fogta a hatalmas edényt és elkezdte visszatölteni a bort. Az emberek az elképedéstől megdermedve bámultak, hiszen tudták, hogy a flaska már korábban színültig tele volt. Beletöltötte az edény teljes tartalmát a flakába, majd rámosolyodott a szobában állókra, kuncogott és közönyösen így szólt:

- Semmiség az egész – bárki meg tudja csinálni!

Mindenhonnan rémült kiáltás tört elő:

– Ó Istenem, hát ő a megszállott! – megrohamozták az ajtót, és gyorsan eltakarodott a házból mindenki, aki nem oda tartozott, minket fiúkat kivéve és Meidlinget. Mi fiúk, ismertük a titkot, és ha tudjuk, el is mondtuk volna. De nem tudtuk. Nagyon hálásak voltunk Sátánnak e végzetes pillanatban való jó segítségével.

Marget sápadt volt és sírt. Meidling mintha megkövült volna, és ugyanúgy Ursula is; de Gottfried volt a legrosszabb – állni sem tudott, annyira elgyengült a félelemtől. Hiszen tudják, boszorkány családból származott, és nagyon rossz fényt vetett volna rá, ha az a gyanú éri, hogy megbabonázott egy papot.

Ágnes beögyelgett jámbor és naiv ábrázattal, és Ursulához akart dörgölőzni simogatásra vágyva, de Ursula félt tőle és elhúzódott, megjátszva, hogy szándékaiból hiányzik a durvaság, hiszen nagyon jól tudta, hogy az nem megoldás, ha feszült viszonyban van egy ilyen macskával. De mi, fiúk ölbe vettük Ágnest és megsimogattuk, mert tudtuk, hogy Sátán nem barátkozott volna vele, ha nincs jó véleményrel róla, és ez nekünk elegendő biztosíték volt. Úgy tűnt, bármiben bizalma volt, amiből hiányzott az Erkölcsi Érzék.”

(Mark Twain: *A titokzatos idegen*. Gergely Zsuzsa fordítása. Noran kiadó, Bp. 2007.)

Ha a spirituális jelző megkerülhetetlen is a bál eredetvidékének feltérképezésében (vagy az azirányú kíváncsiszkodásban), a szakrális szót nem írtuk le, mint ahogy a boszorkányszombatot sem. Ez a metafizikus tartalmakban gazdag két regény, a Bulgakové s a Mark Twainé, mindenesetre már rávezeti az érdeklődőt arra a hajdanvolt rituálék mentén kitaposott ösvényre, amely legújabb kanyargásában valahonnan a reneszánsz környékéről indulva jut el (a bécsi volt Anna-zárda pincéin keresztül) a balatonfüredi Anna-bálokig. A bál (is): kísérlet valami rejtelekkel telinek a megfejtésére, a bál is tudattalan ismétlése valami régvoltnak: egy transzcendens emlék ösztönös felidézése. Hogy a gonosz Adolf atya mesterkedése az elfogyni nem akaró borokkal miféle metafizikai válasz a kánai menyegző csodájára, s hogy a Sátán unokaöccsére (aki a Sátán névre hallgat), miféle manipulatív szerep hárul ebben, most ne boncolgassuk.

Dante, a Paradicsom első énekének legelején: az emlékezet nem tudja követni az elmét, ha az túlságos közelségbe kerül vágyának tárgyához, azaz Istenhez. Jaspers, egyik előadásában: nyilvánvaló tény, hogy tudásunk számára a világ szétszakadozott. Az absztrakció kiszorítja életünkől azokat a más, hatalmas(abb) valóságokat, „amelyek azután talán sohasem tűnnek elő többé”.

Isten, Logosz, Idea, Transzcendencia, Univerzum, Más Valóságok: vajon nem erőltetett, nem nyakatekert gondolat-e a bál phaenomenon-ját az ős-valóság kertjéig visszavezetni? (Ne feledjük: Leonardo da Vinci olyan balettet írt, amely a világegyetemet ábrázolta. Talán a Máquina del Mundo, a Világgépezet megjelenítése állt szándékában, de ki zárhatná ki, hogy valójában esetleg valamiféle mandalát akart színpadra állítani.) Jaspers nem győzi buzdítani tanítványait, hogy mindig tartsák észben Kant figyelmeztetését: a jelenségek kutatása közben sohasem gondol senki a lét eredetére. Ejnye. De mi ne kövessük el ezt a hibát, és próbáljunk választ keresni rá: milyen tudatunk alatti fényeknek és az elménk fölötti milyen ideáknak projekciója a bál. Mi a bál, miért az, ami, és miért olyan, amilyen?

Itt és most biztosan nem tudjuk ezt megválaszolni. De szerényebb megközelítésben, térjünk vissza egy pillanatra addig az állításunkig, hogy a bál, mai formájában (és legalább egyik gyökerében) a reneszánszból származik le.

Ez stiláris értelemben és a külsőségeket tekintve könnyen bizonyítható. Ám itt többről van szó. Egy olyan világmépről – a kozmikus rend szintagmát használtuk – amely a Földet s vele az embert állította a Teremtés középpontjába. (Ez a modell azóta lecserélődött, bár legújabban történnek már kétségbeesett kísérletek a föld- és emberközpontú világegyetem modelljének visszaállítására.)

A bál, klasszikus formájában és alapvetően annak a kornak és annak az embernek az érzületét hordozza, akinek hajója éppen kifut a kikötőből, mert tudja, hogy a világ meghódítható; aki éppen kilép a táncparketre, és tudja, hogy minden nő és minden férfi meghódítható, mert minden mellkasban szív dobog és a szív arra vágyik, hogy meghódítsák s hogy hódítson.

A bál arra emlékeztet bennünket, hogy világunk, akár közepe az univerzumnak, akár nem, de úgy van megtervezve és felépítve, hogy az emeleten bálterem működik. Ahogyan Kosztolányitól tudjuk, Kosztolányinak egy olyan verséből, melyet mintegy száz költő és esztéta véleménye alapján a magyar költészet legszebb alkotásának nevezhetünk:

(...)

De fõnn, barátom, ott fõnn a derős ég,
valami tiszta, fényes nagyszerűség,
reszketve és szilárdul, mint a hűség.
Az égbolt,
egészen úgy, mint hajdanában rég volt,
mint az anyám paplanja, az a kék folt,
mint a vízfesték, mely irkámra szétfolyt,
s a csillagok
lélekzõ lelke csõndesen ragyog
a langyos õszi
éjjelbe, mely a hideget elõzi,
kimondhatatlan messze s odaát,
õk akik nézték Hannibál hadát
s most néznek engem, aki ide estem
és állok egy ablakba, Budapesten.
Én nem tudom, mi történt velem akkor,
de úgy rémlett, egy szárny suhant felettem,
s felém hajol az, amit eltemettem
rég, a gyerekkor.
Olyan sokáig
bámultam az égbolt gazdag csodáit,
hogy már pirkadt is keleten s a szélben
a csillagok szikrázva, észrevétlen
meg-meglibegtek, és távolba roppant
fénycsóva lobbant,
egy mennyei kastély kapuja tárult,
kõrõtte láng gyúlt,
valami rebbent,
oszolni kezdett a vendégsereg fent,
a hajnali homály mély
árnyékai közé lengett a báléj,
künn az elõcsarnok fényárban úszott,
a házigazda a lépcsõn bucsúzott,
elõkelõ úr, az ég óriása,
a bálterem hatalmas glóriása,
s mozgás riadt, csilingelés, csodás,
halk nõi suttogás,
mint amikor már vége van a bálnak,
s a kapusok kocsikért kiabálnak.
Egy csipkefátyol
látszott, amint a távol
homályból
gyémántosan aláfoly,
egy messze kéklõ,
pazar belépõ,

melyet magára ölt egy drága, szép nő,
és rajt egy ékkő
behintve fénnel ezt a tiszta békét,
a halovány ég túlvilági kékét,
vagy tán egy angyal, aki szűzi
szép mozdulattal csillogó fejékét
hajába tűzi,
és az álomnál csendesebben
egy arra ringó
könnyűcske hintó
mélyébe lebben,
s tovább robog kacér mosollyal ebben,
aztán amíg vad paripái futnak
a farsangosan lángoló Tejutnak,
arany konfetti-záporába sok száz
batár között, patkójuk fölshiporkáz.
Szájtátva álltam,
s a boldogságtól föl-fölkiabáltam,
az égbe bál van, minden este bál van
és most világolt föl értelme ennek
a régi nagy titoknak, hogy a mennynek
tündérei hajnalba hazamennek
fényes körútjain a végtelennek.
Virradatig
maradtam így és csak bámultam addig.
Egyszerre szóltam: hát te mit kerestél
ezen a földön, mily kopott regéket,
miféle ringyók rabságába estél,
mily kézirat volt fontosabb tenéked,
hogy annyi nyár múlt, annyi sok deres tél
és annyi rest éj,
s csak most tűnik szemedbe ez az estély?

(...)

már ötven éve tündököl fölöttem
ez a sok élő, fényes égi szomszéd
(...)

Bizony ma már, hogy izmaim lazulnak,
úgy érzem én, barátom, hogy a porban,
hol lelkek és göröngyök közt botoltam,
mégis csak egy nagy ismeretlen Úrnak
vendége voltam.

(Kosztolányi Dezső: Hajnali részegség. Részletek.)